

Tunnusjoonte teooriad isiksuse analüüsimiseks

Koostanud Ülle Irdt

A decorative graphic element consisting of several horizontal lines of varying lengths and colors (teal, light blue, white) extending from the right side of the slide.

Tunnusjoonte teooria

- Inimestes on omadusi, mida on võimalik “mõõta” ja võrrelda.
- Isiksuse viiefaktoriline mudel= **suur viisik**
- Need omadused on 40-60% osas päritavad
 - Ei iseloomusta ühtegi konkreetset inimest
 - Kehtivad inimeste rühma e populatsiooni kohta
 - Kui Ats on sõbralikum kui Jaan, siis see erinevus on pigem geenidest kui keskkonnast!

Tunnusjoonte teooria

- **Neurootilisus** – kalduvus kogeda negatiivseid emotsioone (hirm, kurbus, süü, viha jne)
 - Neurootikul on soodumus emotsionaalseks häirituseks, avaldub depressioonis, vaenulikkuses ja võimetuses kontrollida oma impulsse pingelistes situatsioonides
 - Vastand= stabiilsus

Tunnusjoonte teooria

- Ekstravertsus – seltskondlikkus, aktiivsus, jutukus, kalduvus kogeda positiivseid emotsioone
 - Ekstravert soovib seltsi
 - Introvert eelistab üksindust, kuid ei pea olema õnnetu!

Tunnusjoonte teooria

- Avatus kogemusele – huvi ümbritseva maailma ja oma siseelu vastu
 - Avatud inimesed võtavad kergelt omaks uusi ideid ja mittetraditsioonilisi väärtusi
 - Vastand – suletus, kinnisus

Tunnusjoonte teooria

- Sotsiaalsus – kalduvus usaldada teisi inimesi, olla omakasupüüdmatu ja leplik
 - Sotsiaalsed inimesed on valmis teisi aitama olles veendunud, et teised vastavad neile samaga
 - Vastand - usaldamatus

Tunnusjoonte teooria

- Meelekindlus – kontroll oma meelekindluse ja impulsside üle
 - Meelekindlad inimesed planeerivad oma tegemisi ette, organiseerivad oma elu
 - Viivad oma kavatsused teoks ka siis, kui see nõuab neilt enesedistsipliini ja pingutust
 - Vastand - tahtejõuetus

Tunnusjoonte teooria

- Hans Eysencki isiksuseteeooria
- Rõhutas 2 suunda:
 - Ekstravertsus —————> Introvertsus
(väljasuunatus sissesuunatus)
 - Emotsionaalne stabiilsus —————> Neurootilisus

Tunnusjoonte teooria

- Ekstravertsus: erutustase madalam kui introvertidel
 - Kõik inimesed püüavad oma aktiivsuse taset reguleerida. Ekstraverdid nii, et erutuse tase ajus tõuseks, introverdid nii, et langeks
 - Avatud välismaailmale
 - Suhtlemisosav, seltsiv, lobiseb ja naerab palju.
 - Vahetab sõpru

Tunnusjoonte teooria

- Introverdid: tagasihoidlikud, kinnised, sisemaalima poole pöördunud.
 - Avab end ainult headele sõpradele (neid vähe, aga sõprus tugev)
 - Ettevaatlikud, kontrollivad, usaldusväärsed

Tunnusjoonte teooria

- Emotsionaalselt stabiilne
 - Tunded püsivad, vahelduvad aeglaselt, pole äärmuslikud
 - Muretud, kindlad, usaldusväärsed
- Neurootiline
 - Tundlikud, rahutud ja kartlikud
 - Tujukad
- Kõik neid omadusi mõjutab ka keskkond!

Tunnusjoonte teooria

- Temperamenditüübid
 - Seotud kesknärvisüsteemi iseärasustega
 - Erutuse ja pidurduse omavahelisest kooskõlast, tugevusest ja tasakaalust

Tunnusjoonte teooria

- Sangviinik:
 - Energiline, aktiivne, kiiresti sõbrunev
 - Töövõimeline
 - Omandab teadmisi ja töövilumusi kiiresti
 - Meeldivad vaidlused, võistlused, kuid pingeseisundis võib käituda ootamatult agressiivselt.
 - Suudab keskenduda
 - Ei suuda süveneda detailidesse
 - Kõne kiire, vali, selge, rõhutatud
 - Elav miimika, žestid
 - Ei talu üksindust ja aeglast tegutsemist

Tunnusjoonte teooria

- Koleerik:
 - Keevaline, tormakas, reageerib ka tühistele asjadele
 - Vaieldes püüab teistest üle rääkida
 - Läheb endast välja
 - Töötab suure energiaga ja pingega, pühendunult
 - Tihti järgneb energiasööstule tülpimus, väsimus, käegaloomine
 - Võtab endale rohkem ülesandeid kui täita suudab

Tunnusjoonte teooria

- Flegmaatik:
 - Rahulik, tasakaalukas, visa
 - Liigutused, kõne aeglased
 - Uue omandamine aeglane, ümberlülitumine samuti
 - Tundmused, miimika, žestid vaoshoitud
 - Tugev töömees harjumuspärasest keskkonnast
 - Tutvub aeglaselt
 - Hea, truu sõber

Tunnusjoonte teooria

- Melanhoolik:
 - Kõrge tundlikkus, kerge solvuja
 - Hääl vaikne, miimika vaoshoitud
 - Konkurentsi puhul mõtleb oma viletsusele, teise tugevusele, paremusele
 - Pühendub eneseanalüüsile
 - Suudab hästi tunda ja mõista inimest käitumist, nende suhtlemise nüansse
 - Hea taju kirjanduses, muusikas, kunstis